

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาศิลปของคติมัสสุราเมรัยในพระพุทธรูปศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัย : พระมหาอุทิศ โอภาโส (คะรุณรัมย์)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธรูปศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาสมพาน ชาคโร (ศรีวิไลศ) ป.ธ.๔,ศน.บ.,ศน.ม.,Ph.D.

: พระอธิการเวียง กิตติวัฒน์ โน (กิตติศรีรุ่งโรจน์) พธ.บ.,M.A.,Ph.D.

วันสำเร็จการศึกษา : ๔ เมษายน ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศิล้องค์คัมสุราเมรัยในพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมาของการบัญญัติศิลปสุราเมรัยมาทัญฐาน ศึกษาผลกระทบจากการล่วงละเมิดศิลปสุราเมรัยมาทัญฐาน ศึกษาโทษอันเกิดจากการล่วงละเมิดศิลปสุราเมรัยมาทัญฐาน วิธิดำเนินการวิจัยศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา ตำราเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลของการวิจัยพบว่า

๑. ศึกษาความเป็นมาของการบัญญัติศีลข้อสุราเมรัยมัชฌมาทฎฐาน พบว่าในสมัยพุทธกาล ณ เมืองโกสัมพี มีพระฉัพพัคคีย์นามว่าพระสาเกตะเป็นต้นบัญญัติของเรื่องสุราเมรัย พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสว่า “ ภิกษุทั้งหลาย การกระทำของสาเกตะนั้นไม่สมควรไม่ควรทำตาม ไม่เหมาะสม ไม่ใช่กิจสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่ควรทำ โฉนสาเกตะจึงคืบน้ำมาเล่า ภิกษุทั้งหลาย การกระทำอย่างนี้ มิได้ทำคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใส หรือทำคนที่เลื่อมใสอยู่แล้วให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นได้เลย” จึงได้บัญญัติพระวินัย ที่ทรงบัญญัติขึ้น เพื่อใช้เป็นกฎให้พระสงฆ์ และบัญญัติไปตามกฎธรรมดาแห่งความดีความชั่ว ที่เรียกว่ากฎแห่งกรรม ทำดีทำชั่ว หรือรักษาศีลละเมิดศีลย่อมได้รับผลดีผลชั่วเองตามธรรมดาของเหตุปัจจัย หรือตามกฎแห่งกรรม ระดับที่สอง ได้แก่ ระดับวินัยหรือระดับที่เป็นวินัย คือ เป็นแบบแผนข้อบังคับที่บัญญัติ คือ วางหรือกำหนดขึ้นไว้เป็นทำนองประมวลกฎหมาย สำหรับกำกับความประพฤติของสมาชิกในหมู่ชนหรือชุมชนหนึ่ง พระองค์ทรงตรัสต่อเรื่องสมณะที่สมบูรณ์ด้วยศีล ทั้ง ๓ ประการ คือ จูฬศีล(ศีลย่อย) มัชฌิมศีล(ศีลกลาง) และมहाศีล (ศีลใหญ่)หมายถึงศีลที่เป็นหลักความประพฤติของพระภิกษุ

๒. ผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราเมรยมาทัญฐาน มีผลกระทบและเป็น
ที่ตึงแห่งความประมาทก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ดังนั้นผู้วิจัยจะได้ศึกษา
เกี่ยวกับพหุวิธีแก้ปัญหาล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ในด้านต่าง ๆ คือ มีผลกระทบต่อครอบครัวและ

สังคมโดยภาพรวม ดังนี้ ๑) ด้านสุขภาพกายสุขภาพจิตสุขภาพกายทรุดโทรมและสุขภาพจิตต่ำลง ๒) ด้านการศึกษา สถิติปัญหาไม่โปร่งใส ๓) ด้านครอบครัวมีการแตกแยก และสมาชิกในครอบครัวคิดสูรามากขึ้น ๔) ด้านเศรษฐกิจการ รายรับไม่พอกับรายจ่ายมีหนี้สินมากขึ้น ๕) ด้านสังคมโดยภาพรวม เป็นอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น การก่ออาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น ปัญหายาเสพติดระบาดตามมา ศีลธรรมจริยธรรมเสื่อมลง

๓. โทษอันเกิดจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราเมรัยมาทัญฐานโทษอันเกิดจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุรานั้นท่านระบุโทษไว้ ๖ ประการ คือ ๑) เสียทรัพย์ ๒) สูญเงินตรา ๓) ก่อความทะเลาะวิวาท ๔) สุรานำโรคมาให้หมายความว่า การดื่มสุราทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บหลายอย่างตามมาหลายอย่างโรคที่เกิดจากการดื่มสุรา มีอยู่เป็นอันมาก ก็มีดังต่อไปนี้(๑)ทางเดินอาหารสุราทำให้กระเพาะอาหารและลำไส้อักเสบ(๒) ทางระบบประสาท สุราทำให้มือสั่น ตามัวทำให้เกิดวิกลจริต ที่เรียกว่า บ้าพิษสุรา(๓) ระบบทางเดินโลหิตสุราถ้าดื่มพอสมควร ทำให้ชีพจรเต้นเร็ว ถ้าดื่มมากทำให้ชีพจรอ่อนลงเต้นระยะไม่เท่ากัน และสุดท้ายหมดสติ(๔) ต่อมไม่มีสาย สุราทำให้อักเสบเรื้อรังทำให้เกิดโรคเบาหวาน ปวดข้อ และเป็นโรคตับแข็ง(๕) ระบบการหายใจสุราทำให้ผู้ดื่มหายใจช้าลง ระยะไม่เท่ากัน ๔) ถูกติเตียนจากคนรอบข้างและสังคมทั่วไป เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง ๕) ไม่รู้จักอาย เป็นเหตุให้ขาดหิริ ๖) เป็นที่บั่นทอนกำลังปัญญา ทำให้เกิดปัญหาในสังคมที่เริ่มจากสังคมเล็ก ๆ คือสังคมภายในครอบครัวขยายมาเป็นปัญหาสังคมใหญ่ในประเทศชาติ บ้านเมืองสาเหตุก็มาจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕

Thesis Title : A Study of the Precept of Abstaining from Drinking Alcohol and Fermented Liquors in Theravāda Buddhism

Researcher : Phramaha Uthit Opaso (Kharunram)

Degree : Master of Arts (Buddhism Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Somparn Chargaro (Seevilas), Pail Iv,
B.A..M.A..Ph.D.

: Phra Athikan Weang Kittiwanno (Kitsreerungrot),
B.A..M.A.,Ph.D.

Date of Graduation : April 4, 2013

Abstract

This research has three objectives, namely, 1) to study legislation background of the precept of Surāmerayamajjapamādaññhānā 2) to study the effect of transgression the precept of Surāmerayamajjapamādaññhānā 3) to study blemish originated from transgression the precept of Surāmerayamajjapamādaññhānā. Methodology used in this research is the study from Tipitaka scripture, commentaries, text books, academic documents, and related researches.

The findings are as follows:

1. In the legislation background of the precept of Surāmerayamajjapamādaññhānā, it is found that in the Buddha's Age at Kosambi city, a Khikkhu named Phra Sāgata in Phra Chabbaggiya group was the first case of the precept. The Buddha said "Bhikkhus, the action of Sāgata is unsuitable, incongruous, inappropriate, not monks activity, not good, not in action. Why did he drink alcohol? Bhikkhus, such action doesn't bring faith of the unfaithful or the faithful to more faithful." Therefore, He made this precept for Saōgha according to rules of goodness and badness called law of action, that is to do good or bad thing or to preserve or to break the precept comes those results according to its causes. On the other hand, the Buddha made the precept according to the second level of law of action. It is Vinaya level i.e. regulation made for controlling the members of community. Then He furthered to say about Samaōa who was full of three types of precepts i.e. Culasīla (small precept), Majjhimasīla (medium precept), and Mahsīla (big sila) which were the behavior principles for Buddhist monks.

2. The effects of transgression the precept of Surāmerayamajjapamādaññhānā are various aspects; 1) on the aspect of health, it brings decay of physical and mental health 2) on the aspect of education, it brings bad wisdom 3) on the aspect of family, it brings breaking of family 4) on the aspect of economics, it makes more debts 5) on the aspect of society, it obstructs from development of life quality.

3. Badness originated from transgression the precept of Surāmerayamajjapamādaññhānā are of six; 1) actual loss of wealth 2) increase of quarrels 3) liability to diseases such as diarrhea, nerves system, blood pressure, and lung problem, etc. 4) source of disgrace 5) indecent exposure 6) weakened intelligence. On the other hand, it brings problem to family, community, society, and nation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากความเอื้อเฟื้อด้วยเมตตาธรรม จาก คณะครู อุปัชฌาย์ คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยา วิทยาเขตสุรินทร์ ทั้ง ฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ โดยเฉพาะพระมหาสมปาน ชาคโร ดร. และพระอธิการเวียง กิตติวัฒน์ โณ ดร. ผู้ให้การดูแลเอาใจใส่ในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิชา และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ ในด้านวิชาการในการจัดทำวิทยานิพนธ์ด้วยดี พร้อมคณะกรรมการ บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน

ขอขอบคุณในเมตตาจิตของพระคุณเจ้าทุกรูป ที่ให้การอนุเคราะห์ด้านข้อมูลในพื้นที่ ศึกษา และขอเจริญพรขอบคุณอุบาสก อุบาสิกา ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลตามความเป็นจริง และเป็นกำลังใจเป็นยาใจในการศึกษาจนสำเร็จตามความปรารถนา ขอขอบคุณทุกน้ำใจที่เอื้อเฟื้อ พาหนะในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และขอขอบคุณในไมตรีจิต ที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน

ความดีทุกประการในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆ บูชา และบูชาคุณบิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบันของงบบันดาลให้ ท่านเหล่านั้น ประสบแต่ความสุข ความเจริญด้วยกันทุกท่านเทอญฯ

พระมหาอุทิศ โอภาโส

วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ฅ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๒
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๒
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๒
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๖
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๖
บทที่ ๒ ความเป็นมาของการบัญญัติศีลข้อสุราเมรัยมาทัญฐาน	
๒.๑ ความเป็นมาของการบัญญัติศีลข้อสุราและเมรัย	๘
๒.๒ การบัญญัติศีลข้อสุราและเมรัย	๙
๒.๓ วัตถุประสงค์ของการบัญญัติศีลข้อสุราและเมรัย	๑๑
๒.๔ ประเภทของศีลข้อสุราและเมรัย	๑๔
๒.๕ กำเนิดของสุราและเมรัย	๑๖
๒.๖ ประเภทของสุราและเมรัย	๑๘
๒.๗ องค์ประกอบของสุราและเมรัย	๑๙

๒.๘ ความหมายของสุราและเมรัย	๒๒
๒.๙ มูลเหตุของคำว่า “สุราและเมรัย”	๒๕
๒.๑๐ องค์ประกอบของศีล ๕ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสุราและเมรัย	๒๖

บทที่ ๓ ผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราเมรัยมัชฌมาทฎฐาน

๓.๑ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต	๒๕
๓.๒ ด้านการศึกษา	๓๒
๓.๓ ด้านครอบครัว	๓๕
๓.๔ ด้านเศรษฐกิจ	๓๗
๓.๕ ด้านสังคมโดยภาพรวม	๔๐
๓.๖ พุทธวิธีการแก้ไขผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราและเมรัย	๔๔
๓.๗ สร้างหลักทางจริยธรรมและคุณธรรมตามคำสอนทางพระพุทธศาสนา	๔๘
๓.๘ สร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้มั่นคง	๕๓
๓.๙ สร้างระบบเศรษฐกิจตามหลักพุทธศาสนา	๕๖
๓.๑๐ ส่งเสริมบทบาทการเผยแผ่ของพระสงฆ์กับการแก้ไข	๖๒

บทที่ ๔ โทษอันเกิดจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราเมรัยมัชฌมาทฎฐาน

๔.๑ โทษอันเกิดจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราเมรัยมัชฌมาทฎฐาน	๖๕
๔.๑.๑ โทษข้อที่ ๑ ทำให้เสียทรัพย์ สิ้นเงินตรา	๗๐
๔.๑.๒ โทษข้อที่ ๒ ก่อความทะเลาะวิวาท	๗๐
๔.๑.๓ โทษข้อที่ ๓ เหล้านำโรคมาให้	๗๑
๔.๑.๔ โทษข้อที่ ๔ เหล้าทำให้เสียชื่อเสียง	๗๒
๔.๑.๕ โทษข้อที่ ๕ เหล้าเป็นเหตุให้ทำนออดสู	๗๓
๔.๑.๖ โทษข้อที่ ๖ เหล้าบั่นทอนกำลังปัญญา	๗๔
๔.๒ สุราให้โทษเกิดกับคนผู้ล่วงละเมิดเสพด้วยตนเอง	๗๕
๔.๒.๑ เสพสุราให้ทุกข์ทางใจ	๗๕

๔.๒.๒ การเสพสุราเป็นการสั่งสมบาป	๗๖
๔.๒.๓ ความเป็นอยู่ที่เลวร้าย	๗๗
๔.๓ โทษการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่เกิดขึ้นต่อครอบครัว	๗๘
๔.๓.๑ โทษของการเสพสุราเมรัยมีผลกระทบต่อตนเอง	๗๙
๔.๓.๒ โทษของการการเสพสุราเมรัยมีผลกระทบด้านสังคม	๘๐
๔.๓.๒.๑ โทษของการเสพสุราเมรัยมีผลสะท้อนจากสภาพสังคม	๘๐
๔.๔ โทษการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่กระทบต่อเศรษฐกิจ	๘๑
๔.๔.๑ โทษของการเสพสุราทำให้กระทบต่อเศรษฐกิจในสมัยพุทธกาล	๘๓
๔.๕ โทษของการเสพสุราเมรัยที่เป็นปัญหาสังคมส่วนรวม	๘๔
๔.๕.๑ โทษของการเสพสุราเมรัยที่เป็นปัญหาอาชญากรรม	๘๕
๔.๕.๒ โทษของการเสพสุราเมรัยที่เป็นปัญหาด้านการปกครอง	๘๗
๔.๕.๓ ปัญหาการสูญเสียทรัพยากรบุคคล	๘๘
๔.๕.๔ ความสัมพันธ์ระหว่างศีลกับบาป	๘๙
๔.๕.๕ ประโยชน์ของสุรา	๙๑
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๒
๕.๑.๑ ความเป็นมาของการบัญญัติศีลข้อสุราเมรัย	๙๒
๕.๑.๒ ผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราเมรัย	๙๓
๕.๑.๓ โทษอันเกิดจากการล่วงละเมิดศีลข้อสุราเมรัย	๙๕
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๙๖
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข	๙๖
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๙๖
บรรณานุกรม	๙๗
ภาคผนวก	๑๐๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๐๘

สารบัญรูปภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพประกอบที่ ๑ เครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์(สุรา)	๑๐๒
ภาพประกอบที่ ๒ ขวดสุราที่วางไว้เคียงคู่กับอาหารในงานกินเลี้ยง	๑๐๒
ภาพประกอบที่ ๓ เหล้าต่างประเทศ	๑๐๓
ภาพประกอบที่ ๔ เหล้าต่างประเทศหลายหลายยี่ห้อ	๑๐๓
ภาพประกอบที่ ๕ เหล้าชนิดที่มีแบ่งตามคักรี	๑๐๔
ภาพประกอบที่ ๖ วัยรุ่นชายกำลังดื่มเหล้า	๑๐๕
ภาพประกอบที่ ๗ การดื่มเหล้าเข้าสังคมของผู้หญิง	๑๐๕
ภาพประกอบที่ ๘ ถูกจับเพราะดื่มสุรา	๑๐๖
ภาพประกอบที่ ๙ อุบัติเหตุจากการเมาแล้วขับ	๑๐๖
ภาพประกอบที่ ๑๐ การดื่มเหล้าเป็นเหตุให้ทะเลาะวิวาท	๑๐๗

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ ได้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระไตรปิฎกภาษาบาลีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับสยามรัฐสุตเตปิฎก, ๒๕๒๕ ได้แสดงแหล่งที่มา/เล่ม/ข้อ/และหน้า ตามลำดับ เช่น องฺติก. (ไทย). ๒๑/๓๐/๑๐๘. หมายถึง อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต เล่มที่ ๒๐ ข้อที่ ๓๐ หน้า ๑๐๘. และพระไตรปิฎกบาลี เช่น องฺติก. (บาลี) ๒๐/๔๑/๘๓ หมายถึง อังคุตตรนิกาย ติกนิปาต เล่มที่ ๒๑ ข้อที่ ๔๑ หน้า ๘๓

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะแจ้งที่มา/เล่ม/หน้าเช่น ที.ม.อ.(บาลี) ๒/๘๔/๔๐๒. หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงฺคละวาทินี มหาวคฺคอุทฺทกถา เล่มที่ ๒ ข้อ ๘๔ หน้า ๔๐๒ ฉบับอรรถกถามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ก. คำอธิบายอักษรย่อพระไตรปิฎก

๑. พระวินัยปิฎก

วิ.มหา. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จ. (ไทย)	=	วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

๒. พระสุตตันตปิฎก

ที.สี. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปิ่นธาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
องฺ.เอกก.(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิปาตปาลี	(ภาษาบาลี)
องฺ.เอกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.ทุก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ. ติก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)

อง. จตุกก. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. ปญจก. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. ฉก. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. อญฺฐก. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อญฺฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. นวก. (บาลี)	=	สูตรตันตปิฎก	องคุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาบาลี)
อง. นวก. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง. ทสก. (บาลี)	=	สูตรตันตปิฎก	องคุตตรนิกาย	ทสกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
บ.ร. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	บุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
บ.อิติ. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	บุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
บ.เถร. (ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	บุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)

๓. พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.วิ. (ไทย)	=	อภิธรรมปิฎก	วิภังค์	(ภาษาไทย)
---------------	---	-------------	---------	-----------

๔. คำอธิบายอักษรย่ออรรถกถา

๔. อรรถกถาพระสูตรตันตปิฎก

บ.ร.อ. (บาลี)	=	บุททกนิกาย	ธมฺมปทอญฺฐกถา	(ภาษาบาลี)
บ.ชา.ติก.อ. (ไทย)	=	บุททกนิกาย	ติกกนิบาตชาดกอรรถกถา	(ภาษาไทย)

๕. ฎีกาพระวินัยปิฎก

วินย. ฎีกา (บาลี)	=	วินยวินิจฺฉยฎีกา	(ภาษาบาลี)
-------------------	---	------------------	------------